

PARTNERSKA
INICJATYWA MIAST

ZASADY REALIZACJI TRZECIEJ EDYCJI PARTNERSKIEJ INICJATYWY MIAST W LATACH 2024-2026 (PIM3)

SPIS TREŚCI

Spis treści	2
Wprowadzenie	3
Cele realizacji PIM i korzyści dla miast	3
PIM w skrócie.....	3
Poprzednie edycje PIM	5
Cele PIM.....	5
Korzyści dla miast z udziału w projekcie	6
Zakres tematyczny Partnerskiej Inicjatywy Miast	7
Sieci tematyczne	7
Zagadnienia przekrojowe.....	11
Produkty i rezultaty Partnerskiej Inicjatywy Miast	11
Miejska Inicjatywa Działania	11
Plany Ulepszeń.....	13
TWORZENIE I WZMACNIANIE SPOŁECZNOŚCI MIEJSKICH PRAKTYKÓW.....	13
Mechanizm realizacji Partnerskiej Inicjatywy Miast	15
Bank Światowy - PARTNER STRATEGICZNY PROJEKTU	15
Partnerstwa międzysamorządowe - sieci tematyczne.....	16
Oczekiwania wobec miast uczestniczących w pracach sieci.....	17
Zagraniczne wizyty studyjne	18
Terminy i harmonogram działań/wydarzeń.....	18
Zarządzanie i koordynacja, w tym koszty i finansowanie projektu	19
Rola MFiPR w przedsięwzięciu – zarządzający i koordynator	19
Finasowanie projektu.....	20
Wskazanie kosztów do poniesienia przez miasto	20
Nabór do Partnerskiej Inicjatywy Miast	20
Kto może wziąć udział w przedsięwzięciu.....	20
ZAŁĄCZNIKI	22
Słowniczek:	22

WPROWADZENIE

Niniejsze „Zasady realizacji Partnerskiej Inicjatywy Miast w edycji na lata 2024-2026” przedstawiają założenia i cele trzeciej edycji Partnerskiej Inicjatywy Miast (PIM3) oraz zasady, jakie będą obowiązywały podczas realizacji tego projektu.

Dopuszcza się, że „Zasady realizacji Partnerskiej Inicjatywy Miast w edycji na lata 2024-2026”, mogą ulegać zmianom w czasie wdrażania projektu.

Użyte w niniejszych zasadach określenie „miasto” odnosi się zarówno do miast w ich granicach administracyjnych, ale także do miejskich obszarów funkcjonalnych działających w formach dostępnych w polskim prawie, jak i innych jednostek organizacyjnych i pomocniczych działających w miastach, które mogą reprezentować miasto w zakresie danej tematyki sieci.

CELE REALIZACJI PIM I KORZYŚCI DLA MIAST

PIM W SKRÓCIE

Partnerska Inicjatywa Miast od jej powstania w 2017 r. jest odpowiedzią na zapotrzebowanie na wiedzę w zakresie wzmocnienia potencjału rozwojowego i unowocześniania polskich miast. Proponuje atrakcyjną formę wsparcia potrzeb rozwojowych miast poprzez promocję i wymianę wiedzy oraz doświadczeń pomiędzy miastami przy udziale ekspertów tematycznych. Istotną rolą PIM jest dążenie do pobudzenia i uruchomienia potencjału wewnętrznego miast poprzez dostarczanie nowych inspiracji, wsparcia merytorycznego i aktywizację potencjału ludzkiego, co – jak należy oczekiwać – przyniesie wymierne efekty rozwojowe. Realizacja PIM bazuje między innymi na doświadczeniach zdobytych w trakcie uczestnictwa przedstawicieli Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (MFiPR) i niektórych polskich miast w programie URBACT¹ oraz realizacji partnerstw Agencji Miejskiej Unii Europejskiej². Przy projektowaniu zasad PIM3 uwzględniono także najnowszą inicjatywę Komisji Europejskiej – Europejską Inicjatywę Miejską (European Urban Initiative, EU³). Projekt PIM uwzględni również postulaty zgłaszane przez wiele miast i innych partnerów dotyczące potrzeby wprowadzenia mechanizmów wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy miastami w Polsce.

---

¹ Program URBACT ułatwia dzielenie się wiedzą i dobrymi praktykami między miastami i innymi poziomami władzy rządowej i samorządowej w całej UE. Celem tej inicjatywy jest promowanie zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich oraz poprawa polityk miejskich i skuteczności polityki spójności w miastach. Jest współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego z budżetem w wysokości prawie 80 mln EUR. Program realizowany jest od 2002 roku, uczestniczyło w nim ponad 1000 miast europejskich.

² Agenda Miejska dla Unii Europejskiej została zainicjowana przez państwa członkowskie UE w 2016 r. jako mechanizm realizacji Nowej Agencji Miejskiej ONZ. W jej ramach powoływane są oddolnie zawiązane partnerstwa, w których przedstawiciele miast, regionów i krajów członkowskich współpracują nad zaproponowaniem rekomendacji dla wzmocnienia wymiaru miejskiego w politykach europejskich.

³ European Urban Initiative to inicjatywa Komisji Europejskiej na lata 2021- 2027 będąca następcą Urban innovative Actions z perspektywy 2014-2021. W ramach EUI miasta mogą starać się o wsparcie innowacyjnych na skalę EU działań miejskich. Z budżetu Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na realizację inicjatywy w przeznaczonych zostało 450 mln euro. W ramach komponentu, Capacity Building, miasta mogą uczestniczyć w programach wymiany wiedzy i sieciowania, które mają na celu wzmocnić ich zdolności do radzenia sobie z wyzwaniami związanymi ze zrównoważonym rozwojem miast.

PIM realizowany jest w grupach tematycznych, tzw. sieciach, w skład których wchodzi do 10 miast, każde reprezentowane przez dwóch (stałych) przedstawicieli. Miasta zostaną wybrane ze zgłoszeń nadesłanych do MFiPR w odpowiedzi na ogłoszony nabór.

Sprawność i efektywność działania miast są ściśle zależne od rozwijania i wzmocnienia postaw sprzyjających współpracy i kreatywności oraz umiejętności właściwego komunikowania się. Udział w pracach sieci, opartych na wymianie wiedzy i doświadczeń pomiędzy miastami przy wsparciu ekspertów, przyczynia się do właściwej identyfikacji lokalnych wyzwań i szans, wypracowywania kierunków postępowania i rozwiązań adekwatnych do lokalnych potrzeb i możliwości.

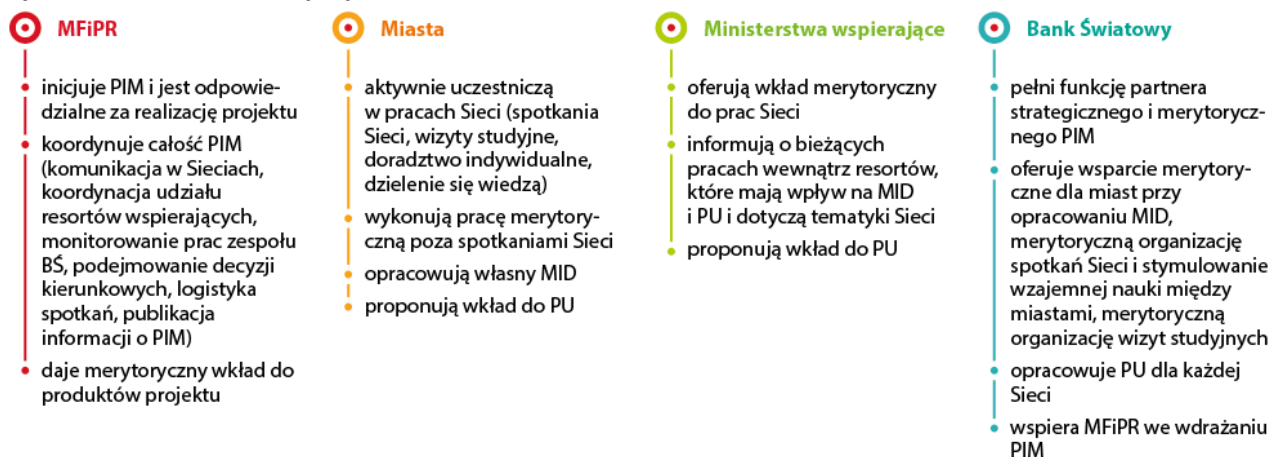
Ważnym aspektem wypracowywanych na lokalne potrzeby rozwiązań jest ich wysoka akceptacja społeczna. W związku z tym ten aspekt będzie także obecny w trakcie prac sieci w ramach PIM3. Jednocześnie uczestnikom projektu zostanie przekazana przekrojowa wiedza o wielowymiarowości zagadnień miejskich i występujących wzajemnych powiązaniach pomiędzy nimi. PIM kładzie nacisk na działania „miękkie”, integrujące różnych partnerów i rozwijające potencjał endogeny uczestników.

Podsumowując, jednym z efektów prac sieci są inicjatywy i działania mające odniesienie do potrzeb lokalnych wyrażone w postaci dokumentu pn. **Miejska Inicjatywa Działania (MID)** opracowanego przez każde miasto uczestniczące w PIM3. Drugim ważnym aspektem projektu PIM3 jest przełożenie doświadczeń i wiedzy szczebla lokalnego na poziom krajowy. W tym celu na podstawie prac każdej sieci powstanie dokument pn. **Plan Ulepszeń (PU)** zawierający propozycje rozwiązań strategicznych, legislacyjnych czy organizacyjnych w zakresie tematycznym sieci skierowany do administracji centralnej, przygotowany w oparciu o własne doświadczenia i wspólnie wypracowane wnioski przedstawicieli JST. Dokumenty te są szerzej opisane w rozdziale „Produkty i rezultaty prac sieci” na str. 11-14.

MFiPR jako resort wdrażający Krajową Politykę Miejską 2030 (KPM2030) jest inicjatorem i koordynatorem projektu. Partnerem strategicznym w realizacji projektu jest Bank Światowy (BS), którego eksperci będą wspierać prace poszczególnych sieci. Ważnym uczestnikiem projektu są ministerstwa odpowiedzialne za poszczególne tematy PIM3 i wspierające prace sieci. Podział ról poszczególnych uczestników w projekcie PIM3 przedstawia rysunek 1.

Podstawowe elementy PIM3 przedstawia schematycznie Rysunek 2. W dalszej części dokumentu są one przedstawione bardziej szczegółowo wraz ze opisem ról poszczególnych uczestników projektu.

Rysunek 1. Podział ról w projekcie PIM3

Rysunek 2. Podstawowe elementy PIM3

		Miasto Efektywne Energetyczne	Miasto Kompaktowe	Miasto Dostępnych Mieszkań
Resorty + BŚ (strategiczny partner)		MFiPR, MRiT, BŚ	MFiPR, MRiT, BŚ	MFiPR, MRiT, BŚ
łącznie ok. 28 miast różnej wielkości (konkurs)		10	10	6-8
24 miesiące ↓	Działania	Indywidualne i wspólne spotkania Sieci; wizyty studyjne, doradztwo indywidualne, spotkania online, konferencje otwarcia i zamknięcia		
	Produkty	ok. 28 Miejskich Inicjatyw Działania przygotowanych przez miasta 3 Plany Ulepszeń przygotowane przez BŚ		
	Rezultaty	Wzmocnione kompetencje miast w identyfikowaniu wyzwań oraz planowaniu i wdrażaniu rozwiązań Pogłębiona wiedza ministerstw o wyzwaniach stojących przed miastami i przeszkodach utrudniających ich przezwyciężenie Utworzenie sieci praktyków wśród miast zajmujących się zrównoważonym rozwojem miejskim		

POPZEDNIE EDYCJE PIM

Pilotażowa edycja PIM (PIM1) była realizowana w latach 2017-2019 jako projekt strategiczny Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR) przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2017 roku. W otwartym naborze wyłoniono 30 miast, które uczestniczyły w pracach trzech sieci tematycznych: zrównoważona mobilność, jakość powietrza oraz rewitalizacja. Projekt spotkał się z dużym zainteresowaniem i pozytywną reakcją miast. Z tego względu podjęto decyzję o realizacji jego drugiej edycji (PIM2). PIM - jako istotny instrument wspierania rozwoju miast - jest również projektem strategicznym w ramach Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego przyjętej 17 września 2019 r. oraz Krajowej Polityki Miejskiej 2030 przyjętej 14 czerwca 2022 r. Podstawowe założenia, cele i formuła prac w ramach PIM pozostają w znacznej mierze niezmiennie. PIM2 realizowana w latach 2021-2023 również obejmowała trzy sieci tematyczne, każda licząca po 10 miast. Były to obszary tematyczne związane bezpośrednio lub pośrednio z celami Krajowej Polityki Miejskiej 2030, tj. Miasto Zielone, Miasto Cyfrowe oraz Miasto Inicjatyw PPP.

CELE PIM

Cel strategiczny PIM

Wspomaganie zintegrowanego i zrównoważonego rozwoju polskich miast.

Cele szczegółowe PIM

1. Podniesienie wiedzy kadr JST zajmujących się zarządzaniem i rozwojem obszarów miejskich, podniesienie umiejętności definiowania problemów, projektowania i wdrażania nowych rozwiązań m.in. poprzez oddziaływanie na zmianę myślenia, otwartość na zmiany, inspirowanie.
2. Wzmocnienie i zachęcanie do partnerskiej współpracy i wymiany wiedzy między miastami oraz innymi podmiotami, zaangażowanymi w kształtowanie i realizację polityki miejskiej.

3. Włączenie miast w realizację celów krajowych i europejskich, w tym w realizację Krajowej Polityki Miejskiej 2030, Agendy Miejskiej UE oraz Karty Lipskiej, Europejskiej Inicjatywy Miejskiej czy Nowego Programu ONZ dla miast (New Urban Agenda).
4. Kapitalizacja wiedzy i wypracowanie oddolnych propozycji rozwiązań systemowych zawierających rekomendacje dla polityki krajowej w zakresie zrównoważonego rozwoju miast.
5. Upowszechnianie mechanizmów partycypacji społecznej w zarządzaniu miastami.

KORZYŚCI DLA MIAST Z UDZIAŁU W PROJEKCIE

Formuła PIM zapewnia dużą efektywność dla wszystkich stron uczestniczących w projekcie przy stosunkowo małym nakładzie środków finansowych ze strony uczestniczących miast, jednak przy istotnym zaangażowaniu merytorycznym i czasowym urzędników miejskich. Współpraca między-samorządowa i międzysektorowa umożliwi efektywniejsze i skuteczniejsze rozwiązanie problemów identyfikowanych przez poszczególnych członków sieci, a przy okazji daje możliwość przekazywania doświadczenia i wiedzy szczebla lokalnego na poziom krajowy. Potwierdzają to doświadczenia z realizacji poprzednich edycji PIM, a także uczestnictwa polskich miast w programach europejskich, zwłaszcza URBACT, którego realizację nadzoruje w Polsce Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (MFiPR). PIM3 nie zakłada finansowania rozwiązań czy projektów opracowanych przez miasta w trakcie jego trwania. Jednak wypracowane przez miasta MID mogą zostać wykorzystane do aplikowania o dofinansowanie ze środków krajowych i europejskich.

Najważniejsze korzyści dla miast biorących udział w projekcie to:

- systematyczna i długoterminowa wymiana wiedzy i doświadczeń związanych z wyzwaniami zidentyfikowanymi przez samorzady (w zakresie tematyki poszczególnych sieci) z innymi uczestnikami projektu - różnorodną grupą małych, średnich i dużych miast, miejskich obszarów funkcjonalnych i innych typów podmiotów uprawnionych do udziału w PIM3;
- poszerzenie sieci kontaktów - nawiązywanie i podtrzymywanie relacji z innymi samorządami, ministerstwami oraz ekspertami w celu pozyskiwania informacji, wymiany doświadczeń wzajemnego uczenia się;
- wypracowanie pomysłów i rozwiązań na potrzeby lokalne, z wykorzystaniem inspiracji w zakresie podejść stosowanych w innych miastach i ich praktycznych doświadczeń, które inaczej byłyby trudne do wypracowania w zamkniętym obrębie poszczególnych samorządów;
- możliwość bezpośredniej komunikacji z ministerstwami zaangażowanymi w PIM3;
- wpływ na identyfikację wyzwań systemowych oraz kształtowanie rekomendacji dla polityk krajowych, które zostaną zawarte w Planach Ulepszeń skierowanych do administracji centralnej;
- włączenie wniosków z PIM3 w dialog dotyczący kształtowania priorytetów europejskiej polityki spójności, którym Polska będzie kierować w trakcie Prezydencji w Radzie Unii Europejskiej w pierwszej połowie 2025 r. Podczas tego półrocza organizowane będą wydarzenia poświęcone polityce spójności, w tym jej wymiarowi terytorialnemu. Mogą one być dobrą okazją do działań promujących na szerszą skalę podejście miast do tych zagadnień ;
- zindywidualizowane wsparcie doradcze ekspertów Banku Światowego i ekspertów resortowych w trakcie trwania całego projektu.

Podkreślić należy też, że korzyści może uzyskać także miasto wnoszące do sieci dobrą praktykę jako lider sieci⁴, a mogą to być:

- uzyskanie dodatkowego zestawu informacji od uczestników (m.in. informacja zwrotna, nowe spojrzenie i pomysły, konstruktywna krytyka) pozwalających na dalszą pracę nad rozwojem danego podejścia czy rozwiązania;
- doskonalenie danego podejścia czy rozwiązania (np. wskazanie kierunków dalszego rozwoju, optymalizacji istniejących procesów i rozwiązań);
- budowanie i rozszerzanie wiedzy eksperckiej miasta w danym zakresie;
- promocja i widoczność miasta i jego innowacyjnych rozwiązań w skali sieci i szerzej (kraj i UE).

ZAKRES TEMATYCZNY PARTNERSKIEJ INICJATYWY MIAST

Zakres tematyczny dla sieci w ramach PIM3 został sformułowany przez MFiPR z udziałem szerszego grona interesariuszy. Ministerstwo przeprowadziło ankietę wśród uczestników PIM2, której celem było zidentyfikowanie priorytetowych dla miast zagadnień, które powinny być wzięte pod uwagę przy określaniu tematyki PIM3. Wnioski z analizy nadesłanych ankiet oraz rekomendacje partnera merytorycznego PIM2 stanowiły istotny wkład w ostateczne sformułowanie zakresu tematycznego poszczególnych sieci PIM3. Ponadto odbyły się konsultacje z właściwymi resortami. Istotny wpływ na tematykę PIM3 miały również zapisy KPM2030. W efekcie MFiPR zaproponowało trzy sieci:

Sieci wymiany doświadczeń i planowania działań:

1. Miasto efektywne energetycznie
2. Miasto kompaktowe

Sieć transferu rozwiązań:

3. Miasto dostępnych mieszkań

SIECI TEMATYCZNE

Tematyka poszczególnych Sieci ma szeroki, przekrojowy zakres, co umożliwi dostosowanie faktycznego zakresu wsparcia doradczego do wyzwań i potrzeb, zdefiniowanych przez wnioskodawców na etapie aplikacji do PIM3 oraz w toku prac w sieciach. Poniżej wskazany jest otwarty katalog zagadnień możliwych do poruszenia w ramach prac każdej z sieci.

SIECI WYMIANY DOŚWIADCZEŃ I PLANOWANIA DZIAŁAŃ

1. Miasto efektywne energetycznie

Temat sieci wpisuje się w zidentyfikowane w KPM2030 Wyzwanie V: *Poprawa jakości środowiska przyrodniczego w miastach* (w zakresie zmniejszenia energochłonności budynków mieszkalnych).

---

⁴ W ramach PIM3 powołana będzie nowa sieć transferu rozwiązań, gdzie 1 miasto będzie liderem merytorycznym sieci – na podstawie doświadczeń tego miasta będą projektowane rozwiązania w pozostałych miastach.

Sieć Miasto efektywne energetycznie ma służyć wymianie doświadczeń związanych z prowadzeniem własnej, lokalnej polityki energetycznej oraz wspomóc miasta w przeprowadzeniu transformacji energetycznej. Sieć ma być platformą do dzielenia się wdrożonymi dotychczas lub wdrażanymi obecnie rozwiązaniami dotyczącymi zarówno wymiany źródeł ciepła i efektywności energetycznej, ale także wykorzystania potencjału OZE i promowania energetyki prosumenckiej. Sieć powinna być wsparciem w pracach nad tworzeniem własnych planów transformacji energetycznej dla miasta, czy projektowaniem przedsięwzięć przyczyniających się do osiągnięcia celów w tym obszarze.

Prace sieci mogą skupiać się na następujących zagadnieniach:

- działaniach poprawiających efektywność energetyczną budynków użyteczności publicznej, infrastruktury technicznej (np. oświetlenia) oraz budynków mieszkalnych będących w zasobach gminy - np. poprzez poprawę poziomu izolacji cieplnej tych budynków i wymianę źródeł ciepła na niskoemisyjne z uwzględnieniem ciepła systemowego;
- finansowaniu efektywności energetycznej, m.in. poprzez zwiększenie wykorzystania przez miasta środków w ramach programów *Czyste Powietrze* i *Stop Smog*, wykorzystywanie instrumentów podatkowych (ulga termomodernizacyjna) oraz wspieranie rozwoju instalacji odnawialnych źródeł energii;
- realizacji umów EPC (umowa PPP o poprawę efektywności energetycznej), które pozwalają zrealizować i sfinansować przedsięwzięcia służące poprawie efektywności energetycznej pomiędzy stroną publiczną a dostawcą usług związanych ze zużyciem energii;
- rozwiązaniach służących systemowemu ograniczeniu wykorzystania paliw stałych w ogrzewnictwie indywidualnym;
- wykorzystaniu potencjału odnawialnych źródeł energii i promowaniu energetyki prosumenckiej oraz działań proefektywnościowych;
- współpracy w formie kooperatyw energetycznych, m.in. klastrów energii i prosumentów zbiorowych;
- audytach energetycznych, inwentaryzacji danych, rozwiązaniach zmniejszające zużycie energii;
- projektowaniu i wdrażaniu systemów zarządzania energią oraz działań wykorzystujących najnowsze technologie i rozwiązania technologiczne (np. inteligentne systemy do zarządzania energią i komfortem cieplnym, monitorowanie zużycia energii, robotyzacja fakturowania energii cieplnej, nowoczesne metody pomiarowania, benchmarking budynków) w celu optymalizacji zużycia energii elektrycznej i ciepła w budynkach i infrastrukturze technicznej.

Resort współpracujący: Departament Gospodarki Niskoemisyjnej Ministerstwa Rozwoju i Technologii, Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Planowane miejsce zagranicznej wizyty studyjnej: Szwecja

2. Miasto kompaktowe

Temat sieci wpisuje się w zidentyfikowane w KPM2030 Wyzwanie I: *Dbłość o ład przestrzenny i estetyczny*.

Sieć Miasto Kompaktowe ma wspierać miasta w aktualnych wyzwaniach związanych z racjonalnym gospodarowaniem przestrzenią i prowadzeniem zintegrowanej polityki zagospodarowania przestrzennego. Jest to tym bardziej istotne ze względu na wejście w życie nowelizacji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i wprowadzenie obowiązku opracowania nowych

dokumentów planistycznych w postaci Planów Ogólnych, które docelowo - wraz z ustaleniami strategii rozwoju gminy - mają zastąpić studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Ustawa wprowadza także inne rozwiązania i instrumenty, takie jak tworzenie bilansu zapotrzebowania na mieszkania, obliczanie chłonności terenów niezabudowanych, zintegrowany plan inwestycyjny czy standardy urbanistyczne.

Sieć może zająć się także kwestiami związanymi z szeroko rozumianym udoskonaleniem planowania przestrzennego w samorządach np. poprzez uwzględnienie w nim aspektów związanych z adaptacją do zmian klimatu, zrównoważonym rozwojem czy transformacją energetyczną. Kolejną kwestią poruszaną w pracy w sieci PIM może być skupienie się na rozwiązaniach służących przeciwdziałaniu niekontrolowanej suburbanizacji oraz wzmacniających integrację planowania strategicznego z planowaniem przestrzennym.

Prace sieci mogą skupiać się na następujących zagadnieniach:

- realizacja polityki przestrzennej gminy w oparciu o strategię rozwoju gminy lub dotychczasowe studium;
- podział gminy na strefy planistyczne z uwzględnieniem analiz demograficznych i warunków środowiskowych w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju;
- opracowanie gminnych standardów urbanistycznych w myśl realizacji koncepcji miasta 15-minutowego;
- opracowanie obszarów uzupełnienia zabudowy w myśl koncepcji miasta zwarteo;
- procedura przyjmowania planu ogólnego, w tym zbieranie wniosków i prowadzenie konsultacji społecznych w formach i miejscach dostosowanych do potrzeb mieszkańców;
- opracowanie koncepcji obliczeń chłonności i bilansowania terenów zgodnych z nową ustawą i planowanym rozporządzeniem.

Wnioski z prac będą stanowić dobre praktyki projektowe, które będą propagowane przez uczestników inicjatywy oraz resorty współpracujące, a także posłużą do dalszych prac legislacyjnych.

Resort współpracujący: Departament Planowania Przestrzennego Ministerstwa Rozwoju i Technologii

Planowane miejsce zagranicznej wizyty studyjnej: Francja

SIEĆ TRANSFERU ROZWIĄZAŃ

3. Miasto dostępnych mieszkań

Temat sieci wpisuje się w zidentyfikowane w KPM2030 Wyzwanie VIII: *Poprawa dostępności mieszkaniowej*.

Sieć Miasto dostępnych mieszkań ma zająć się propagowaniem dobrych praktyk w obszarze zwiększania dostępności mieszkalnictwa komunalnego. Miasto-lider sieci – Żory – w ramach prac sieci podzieli się swoimi doświadczeniami kształtowania kompleksowej polityki mieszkaniowej gminy oraz zaprezentuje swoje modelowe rozwiązania w zakresie finansowania inwestycji mieszkaniowych z montażem środków zewnętrznych.

Cechą charakterystyczną rozwiązań w zakresie polityki mieszkaniowej Żor (miasto na prawach powiatu, ludność 62 tys., 2021, powierzchnia 65 km²) jest ich kompleksowość oraz innowacyjny charakter. W

mieście wdrażany jest nowatorski i unikalny w skali kraju program pn. „Z przyszłością w Żorach”, dzięki któremu powstanie docelowo ponad tysiąc nowoczesnych mieszkań czynszowych (do chwili obecnej do użytku oddano blisko 400 mieszkań na wynajem).

Innowacyjne projekty mieszkaniowe Żor pokazują, że aby stać się liderem dostępnego mieszkalnictwa miasto musi umieć identyfikować swoje przewagi i mocne strony już od najwcześniejszych etapów planowania, a także nadawać takie kierunki rozwoju polityk społecznych, które odpowiedzą na najważniejsze wyzwania związane z rozwijaniem zrównoważonych stref budownictwa mieszkaniowego. Sukces Żor w realizowaniu dostępnej polityki mieszkaniowej objawia się najwyraźniej w utrzymujących się pozytywnych trendach demograficznych w gminie: przybywa mieszkańców, a osoby młode stanowią wysoki odsetek populacji.

Ponadto, oprócz czerpania z wiedzy i doświadczenia Żor, sieć będzie miała na celu upowszechnianie wiedzy na temat szeregu innowacyjnych form mieszkalnictwa dostępnego m.in. Społecznych Agencji Najmu (SAN), mieszkań chronionych itp. i możliwości wykorzystania tych rozwiązań przez uczestników Sieci. Sieć będzie mogła również podjąć w swoich pracach temat szkodliwych stereotypów dotyczących budownictwa komunalnego i sposobów przeciwdziałania im poprzez uświadamianie korzyści wynikających z zapewniania różnych modeli dostępnego mieszkalnictwa.

Więcej informacji nt. doświadczeń miasta Żory można znaleźć w załączniku nr 1 do niniejszych Zasad.

Zagadnienia do możliwego uwzględnienia w ramach sieci w procesie transferowania rozwiązania:

- opracowanie założeń lokalnej polityki mieszkaniowej (w tym map czy prognoz mieszkaniowych) z wykorzystaniem dostępnego instrumentarium;
- wsparcie w diagnozie i inwentaryzacji posiadanych zasobów mieszkaniowych gminy,
- identyfikacja źródeł finansowania dla projektów mieszkaniowych, także w ramach współpracy z sektorem prywatnym, np. w formule PPP;
- wsparcie w weryfikacji korzyści i wymagań powiązanych z zastosowaniem różnego typu instrumentów wsparcia dla mieszkalnictwa dostępnego (społecznego, wspomaganego), np. instrumentów oferowanych przez BGK;
- dostęp do i wykorzystanie środków z tytułu tzw. „premi termomodernizacyjnej” z KPO i funduszy unijnych w świetle wymagań energooszczędności i wykorzystania odnawialnych źródeł energii, promowanie budownictwa zeroemisyjnego;
- identyfikacja rozwiązań nakierowanych na modernizację i zrównoważone utrzymanie istniejącego zasobu mieszkalnictwa dostępnego;
- identyfikacja wyzwań związanych ze starzeniem się społeczeństwa w kontekście planowanych zasobów mieszkaniowych,
- dobre praktyki przy procedurze zasiedlania zasobów komunalnych.

Miasto lider: Żory

Resort współpracujący: Departament Mieszkalnictwa Ministerstwa Rozwoju i Technologii

Planowane miejsce zagranicznej wizyty studyjnej: Austria

ZAGADNIENIA PRZEKROJOWE

Pracom w ramach indywidualnych sieci towarzyszyć będą także komponenty warsztatowe wspólne dla wszystkich trzech sieci, które będą dotyczyć zagadnień przekrojowych, powiązanych z zakresami tematycznymi każdej z sieci. Tematy przekrojowe zostaną dobrane tak, aby każdy z uczestników mógł dostrzec wielowymiarowości działań miejskich i jednocześnie miał świadomość, w jaki sposób rozwiązania analizowane w ramach danej sieci są ze sobą powiązane.

PRODUKTY I REZULTATY PARTNERSKIEJ INICJATYWY MIAST

Miejskie Inicjatywy Działania i Plany Ulepszeń to dwa kluczowe produkty PIM, a najważniejsze rezultaty to stworzenie społeczności miejskich praktyków, podniesienie kompetencji uczestników do planowania i realizacji działań związanych ze zrównoważonym i zintegrowanym rozwojem miast oraz pogłębienie wiedzy uczestniczących ministerstw na temat wyzwań stojących przed miastami. Podczas PIM3 każdy z miejskich zespołów przygotowuje swój MID, a zespół BŚ przygotowuje PU — dla sieci planowania działań oraz Podręcznik dla sieci transferu rozwiązań.

MIEJSKA INICJATYWA DZIAŁANIA

Każde miasto uczestniczące w pracach sieci zobowiązuje się do opracowania własnego dokumentu lub pakietu dokumentów pod nazwą Miejska Inicjatywa Działania (MID). MID to zwięzłe dokumenty odgrywające rolę „map drogowych” dla działań służących rozwiązywaniu specyficznych wyzwań zdefiniowanych przez miasta na starcie projektu.

Podstawowe zasady opracowania MID:

1. MID jest **opracowywany przez miasto** ze wsparciem ekspertów tematycznych i innych uczestników Sieci;
2. powinien być **zintegrowany**, czyli obejmować różne wymiary problemu (społeczny, ekonomiczny, środowiskowy) oraz rozpatrywać adekwatne poziomy terytorialne odpowiadające zaplanowanym rozwiązaniom;
3. powinien być oparty o i uwzględniać informacje wygenerowane w ramach działania na forum sieci;
4. ma być opracowany w sposób **partycypacyjny**, z zaangażowaniem właściwych interesariuszy;
5. nie jest punktem końcowym i powinien zakładać finansowanie na działania wdrożeniowe (własne lub ze źródeł zewnętrznych), dlatego może być tworzony w oparciu o specyficzne szablony/wzory wymagane przez instytucję zarządzającą lub inną jednostkę mogącą potencjalnie finansować działania MID, np. formularz aplikacyjny do EUI.

Na podstawie doświadczeń z prac nad MID w ramach poprzednich edycji PIM **można wskazać kilka przykładowych elementów MID:**

1. opis wyzwań, celów i rozwiązań służących ich osiągnięciu;
2. opis działań do wdrożenia wraz z harmonogramem;
3. zdefiniowane grupy interesariuszy wraz z zarysem strategii komunikacji oraz opis zaangażowania i roli interesariuszy lokalnych w dotychczasowych pracach;
4. ocena zasobów (kadrowych, technicznych, finansowych) potrzebnych do wdrożenia działań i osiągnięcia celów MID;
5. propozycje metod przeprowadzania monitoringu i oceny MID.

Poszczególne MID mogą różnić się od siebie (w odniesieniu do np. zakresu tematycznego i terytorialnego — czyli miasto, dzielnica, plac, ulica — oraz szczegółowości opisu danego wyzwania czy rozwiązania), choć wszystkie muszą być przygotowane zgodnie z ramowymi zasadami i zawierać tożsame elementy. Jest to spowodowane tym, że MID mają odpowiadać wyzwaniom i poziomowi zaawansowania w opracowaniu rozwiązań poszczególnych miast. **Miasta są właścicielami MID, co oznacza, że przedstawiciele miast są ich autorami i biorą za nie pełną odpowiedzialność.** Dokument MID jest „szyty na miarę” – czyli odpowiada zasobom, wyzwaniom, kontekstowi, w którym funkcjonuje miasto. To miasto decyduje o tym, jak dokument MID będzie wyglądał, czyli o skali (np. pokrycie terytorialne całego miasta, dzielnicy, skweru, podwórka), formie (prezentacja, wkład do oficjalnego dokumentu, analiza, program, polityka), długości, poziomie szczegółowości i zastosowaniu (dokument na potrzeby wewnętrzne czy dokument publiczny).

Podkreślić należy, że sam proces opracowywania MID jest równie ważny jak jego wynik, ponieważ jest to nauka planowania działań w sposób partycypacyjny, zintegrowany i zrównoważony. MID nie może powielać istniejących dokumentów strategicznych czy wdrożeniowych, ale może je uzupełniać, jeśli na przykład jakiś aspekt problemu nie został wystarczająco w nich ujęty (np. społeczny, środowiskowy czy ekonomiczny). MID może być także dokumentem oceniającym postępy istniejącego planu (np. angażowanie partnerów prywatnych w finansowaniu przedsięwzięć), wprowadzającym zmiany w oparciu o wnioski uzyskane z prac sieci oraz prowadzącym do nowych lub zmienionych działań mających na celu lepsze radzenie sobie ze zidentyfikowanym wyzwaniem strategicznym.

Podsumowując, nie ma ścisłej definicji tego, czym ma być MID. Zachęca się uczestników sieci do kreatywnego podejścia do zawartości, właściwości i zastosowania dokumentu.

Proces przygotowania MID będzie wspierany przez ekspertów BŚ, którzy koordynują proces i kierują pracami poszczególnych Sieci, tak by maksymalizować praktyczne i edukacyjne korzyści dla miast. Eksperti BŚ zapewnią również miastom indywidualne wsparcie doradcze. Rolą ekspertów zewnętrznych w zakresie opracowywania MID jest wsparcie merytoryczne, w tym m.in. proponowanie metodyki pracy, inspirowanie pomysłami z innych miast/państw, komentowanie przygotowanych dokumentów. Eksperti będą współpracować z miastami podczas całego okresu wypracowania MID.

Ważnym katalizatorem pracy nad poszczególnymi MID będą też działania podejmowane w ramach Sieci, czyli wymiana doświadczeń i wiedzy z partnerskimi miastami i ministerstwami, wspólne dyskusje nad planowanymi rozwiązaniami, lokalne wyjścia terenowe w trakcie spotkań Sieci oraz zagraniczne wizyty studyjne, stanowiące istotne źródło inspiracji i praktycznych wskazówek. MID ma nadać konkretną formę rezultatom prac prowadzonych w ramach sieci oraz stanowić narzędzie dalszych zmian na poziomie lokalnym.

MID w sieci transferu rozwiązań

Będą zawierały te same ramowe elementy co MID w pozostałych sieciach. Ich specyfiką będzie fakt, że punkt odniesienia dla prac miast jest inny – nie „własna inwencja”, ale modelowe rozwiązania Żor. Będzie on zatem opisem dostosowania i wdrażania modelowego rozwiązania/podejścia prezentowanego przez miasto lidera na grunt lokalny każdego miasta. Będzie mógł dotyczyć przełożenia całości doświadczenia lub jego części, w zależności od uwarunkowań, potrzeb czy zaawansowania rozwoju danej polityki w konkretnym mieście.

PLANY ULEPSZEŃ

Plany Ulepszeń – przygotowywane dla każdej z Sieci osobno - to zbiory rekomendacji dla poziomu krajowego, wynikające z pracy z miastami i wiedzy zdobytej w trakcie realizacji PIM. Stanowią „pasy transmisyjne” między doświadczeniami, obserwacjami i postulatami zgromadzonymi w ramach PIM a krajową polityką miejską. Głównym celem PU jest identyfikacja ograniczeń, które utrudniają miastom wdrożenie rozwiązań w tematach poruszanych przez każdą z Sieci, oraz zaproponowanie rozwiązań w celu ich przezwyciężenia. Rekomendacje będą wzbogacone opisem dobrych praktyk w zakresie tematyki poszczególnych Sieci. PU pomogą administracji centralnej dostosować wdrażane i planowane instrumenty i ramy prawne nakierowane na rozwój miast, aby jeszcze precyzyjniej odpowiadały na potrzeby samorządów. Wnioski i doświadczenia zgromadzone dzięki współpracy z miastami różnej wielkości i o różnym stopniu zaawansowania mogą posłużyć wsparciu programowania i wdrażania polityk krajowych skierowanych do miast oraz projektowaniu rozwiązań dla szerokiego grona ich przyszłych odbiorców.

Podsumowując PU zawierają w szczególności:

1. rekomendacje do prowadzenia polityk krajowych powiązanych z obszarem tematycznym danej sieci;
2. analizę uwarunkowań prawnych i wypracowanie kierunkowych propozycji ich zmian i/lub rekomendowanych propozycji nowych uregulowań;
3. rekomendacje do wdrażania polityki spójności w zakresie powiązanych z obszarem tematycznym danej sieci;
4. przykłady dobrych praktyk, studia przypadków;
5. rekomendacje dla innych miast dotyczące prowadzenia polityki na poziomie samorządowym w zakresie tematycznym danej sieci;
6. wypracowanie rekomendacji w zakresie pożądanego mechanizmów współpracy JST – pomysłów na pogłębianie i rozwijanie istniejących rozwiązań w kierunku skuteczniejszej współpracy.

Podejście do PU w ramach sieci transferu rozwiązań

Szczególnym rodzajem PU będzie dokument, jaki powstanie jako efekt prac sieci transferu rozwiązań Miasto dostępnych mieszkań. Będzie to dokument skupiający się bardziej na kwestiach implementacji danego rozwiązania - czyli modelowego podejścia - w postaci Podręcznika/Wytycznych/Zasad. Znajdzie się w nim jednak także rozdział dot. rekomendacji dla administracji krajowej.

Współpraca z miastami w ramach PIM3 oraz opracowane PU mogą być także wykorzystane w ramach prac **Rady Wykonawczej ds. KPM 2030** jako oddolny głos miast. Rada Wykonawcza jest odpowiedzialna za realizację i monitorowanie wdrażania KPM2030. W ten sposób dzięki udziałowi w projekcie miasta mogą przyczynić się także do realizacji celów krajowej polityki miejskiej.

TWORZENIE I WZMACNIANIE SPOŁECZNOŚCI MIEJSKICH PRAKTYKÓW

Realizacja projektu PIM buduje duży potencjał personalny i instytucjonalny, który powinien być rozwijany. Miasta uczestniczące w PIM tworzą wzajemne relacje i kontakty, które powinny być podtrzymywane.

PIM Alumni

W celu poszerzania wiedzy wypracowanej i zdobytej w ramach prac kolejnych edycji PIM, wymiany dobrych praktyk, wypracowania mechanizmów uczenia się, mechanizmów partycypacji, tworzenia standardów, rekomendacji, gotowych scenariuszy, MFiPR planuje organizowanie cyklicznego wydarzenia PIM Alumni. Do udziału zaproszeni będą wszyscy uczestnicy projektu, czyli "absolwenci" PIM1, PIM2 i kolejnych edycji PIM, a także podmioty zainteresowane osiągniętymi w toku realizacji projektu rezultatami.

Spotkania odbywające się w ramach PIM Alumni będą okazją do dyskusji z decydentami na każdym szczeblu zarządzania, z władzami regionalnymi (urzędy marszałkowskie) oraz przedstawicielami właściwych resortów i miast będącymi zarówno uczestnikami sieci PIM, jak i partnerstw Agencji Miejskiej UE oraz sieci URBACT czy projektów EUI.

PIM Alumni ma być również promocją na zewnątrz ogólnej idei partnerskiej współpracy i wymiany wiedzy oraz budowy społeczeństwa obywatelskiego. Pierwsze spotkanie PIM Alumni odbyło się w październiku 2023 r.

Ważnym zakresem PIM Alumni będzie monitorowanie procesu wdrożenia MID i rekomendacji zawartych w Planach Ulepszeń. Jest to istotne dla oceny sukcesu danej tematyki sieciowej i ewentualnej modyfikacji formuły PIM w zakresie wsparcia oferowanego miastom i produktów projektu. Ma to także na celu zweryfikowanie faktycznej „wdrażalności” MID i wskazanie tych aspektów wsparcia oferowanego w ramach PIM, które mogłyby ją zwiększyć. Wiedza o wdrożeniach MID może też stanowić wartościowe źródło praktycznej, operacyjnej wiedzy, zasilającej proces wdrażania KPM2030 oraz projektowania i wdrażania konkretnych instrumentów wsparcia dla miast.

Inne ważne cele stawiane PIM Alumni to:

- konsultowanie założeń nowych programów wsparcia dla miast;
- podtrzymywanie zaangażowania miast we współpracę nawiązaną w ramach PIM oraz podtrzymywanie sieci kontaktów bezpośrednich między osobami uczestniczącymi w PIM;
- edukowanie i włączanie w myślenie projektowe także decydentów (np. komponenty dedykowane burmistrzom i prezydentom miast), tak aby praca na poziomie ekspertów/specjalistów w urzędach miejskich była lepiej rozumiana i wspierana przez decydentów.

Powiązania pomiędzy PIM a Programem URBACT oraz EUI

Partnerska Inicjatywa Miast, program URBACT oraz EUI mają wiele cech wspólnych i opierają się na wspólnym założeniu, jakim jest wspieranie samorządów lokalnych poprzez wymianę praktycznej wiedzy z zakresu zarządzania rozwojem pomiędzy miastami z uwzględnieniem szerokiej partycypacji społecznej. Nadzór nad realizacją w Polsce programu URBACT oraz inicjatywą EUI prowadzi MFiPR.

Z tego względu w ramach PIM3 MFiPR skupi się także na poszukiwaniu synergii i możliwości współpracy w szczególności z tymi europejskimi inicjatywami. Małe i średnie miasta w Polsce mają mniejszą zdolność uczestnictwa w ogólnoeuropejskich projektach, takich jak URBACT czy EUI. PIM3 - poprzez promowanie pracy w formule sieciowania oraz zintegrowanego podejścia do planowania działań - pośrednio wzmacnia zdolności miast do uczestnictwa w europejskich inicjatywach. W ramach PIM3 miasta będą zachęcane do angażowania się w coraz bardziej ambitne przedsięwzięcia i do aplikowania

w przyszłości do sieci międzynarodowych URBACT oraz innych inicjatyw kierowanych do miast z poziomu KE (jak EUI, Horyzont Europa, Life itd.).

Ważna w tym zakresie jest nowa Europejska Inicjatywa Miejska (EUI) prowadzona przez KE. Składa się z dwóch komponentów: 1) finansowego, w którym miasta mogą ubiegać się o wsparcie w finansowaniu innowacyjnych na skalę UE działań miejskich w obszarach tematycznych wskazanych w poszczególnych naborach (do 5 mln euro) oraz 2) komponentu budowania zdolności i wymiany wiedzy. Miasta PIM3, poprzez warsztaty i spotkania (np. z Punktem Kontaktowym EUI), mogą zyskiwać wiedzę o tym, jak skutecznie ubiegać się o środki w ramach pierwszego komponentu. MID opracowywane przez miasto może np. zawierać fragmenty/aspekty, które mogą być wykorzystane przez miasta do aplikowania do EUI czy innej inicjatywy europejskiej. Taka aplikacja, wzbogacona o wiedzę i doświadczenia zdobyte przez miasto podczas pracy sieci PIM3, może mieć większe szanse na pozytywną ocenę podczas naboru.

Możliwe formy współpracy to:

- udział w spotkaniach sieci PIM3 przedstawicieli punktów kontaktowych poszczególnych inicjatyw i/lub miast uczestniczących w nich;
- wspólne spotkania mające na celu wymianę wiedzy pomiędzy miastami uczestniczącymi w PIM3 a tymi biorącymi udział w inicjatywach europejskich.

Działania te mogą przełożyć się na zwiększenie wiedzy i świadomości samorządów polskich odnośnie możliwości wykorzystania inicjatyw europejskich, sięgania po nie i wykorzystywania ich do realizacji innowacyjnych projektów rozwojowych.

MECHANIZM REALIZACJI PARTNERSKIEJ INICJATYWY MIAST

BANK ŚWIATOWY - PARTNER STRATEGICZNY PROJEKTU

Partnerem strategicznym projektu jest Bank Światowy. Grupa Banku Światowego od ponad 30 lat wspiera polskie wysiłki w zakresie transformacji społeczno-gospodarczej poprzez instrumenty finansowe oraz udzielanie pomocy technicznej zorientowanej na budowanie potencjału instytucjonalnego oraz przygotowanie i wprowadzenie reform nakierowanych na zielony, zrównoważony i włączający rozwój.

W projekcie PIM3, analogicznie jak w ramach PIM2, Bank Światowy zapewnia uczestniczącym miastom wsparcie merytoryczne w przygotowaniu ich MID poprzez prowadzenie prac w sieciach oraz doradztwo indywidualne dla miast, jak również wspólne warsztaty miast PIM3. Zespół BŚ będzie też odpowiedzialny za przygotowanie PU/Podręcznika.

Podsumowując, podstawowe zadania BŚ w projekcie to:

- pełnienie funkcji partnera strategicznego PIM3;
- oferowanie wsparcia merytorycznego dla miast przy opracowaniu MID (prace warsztatowe w czasie spotkań sieci oraz doradztwo indywidualne – określony pakiet godzin);
- wsparcie miast w zastosowaniu partycypacyjnego podejścia w procesie opracowania MID;
- moderacja oraz merytoryczna organizacja spotkań Sieci i stymulowanie wzajemnej nauki między miastami, zapewnienie przykładów międzynarodowych;

- merytoryczna organizacja wizyt studyjnych;
- opracowanie PU/Podręcznika dla każdej Sieci, we współpracy z miastami i ministerstwami;
- moderacja oraz merytoryczna organizacja spotkań PIM Alumni (komponentu PIM);
- wsparcie MFIPR w promocji projektu PIM3 i jego efektów.

PARTNERSTWA MIĘDZYSAMORZĄDOWE - SIECI TEMATYCZNE

Kluczowe w projekcie PIM3 są partnerstwa międzysamorządowe, stworzone przez uczestników sieci wokół zdefiniowanych problemów.

W III edycji PIM będą funkcjonować następujące rodzaje sieci:

1. Dwie **sieci planowania działań**: w każdej weźmie udział do 10 uczestników skupionych na wybranym problemie/wyzwaniu, wspieranych przez ekspertów BŚ, MFIPR oraz właściwego resortu.

oraz **nowy rodzaj sieci**:

2. **Sieć transferu rozwiązań, w której weźmie udział** ok. 6-8 miast, w tym miasto-lider, wspieranych przez ekspertów BŚ, MFIPR oraz właściwego resortu.

Miasto lider to miasto, które/ wdrożyło już/zastosowało jakieś konkretne modelowe rozwiązanie (konkretne projekty) lub całościowe podejście dotyczące konkretnego obszaru tematycznego, które jest skalowalne i ma potencjał do zastosowanie w innych miastach. Na podstawie modelowego rozwiązania/podejścia miasta-lidera, pozostałe miasta w sieci zaplanują zaadaptowanie go do swoich potrzeb lokalnych. Prace w sieci będą polegać na przeanalizowaniu modelowego rozwiązania, jego mocnych stron, determinant sukcesu, ewentualnych udoskonaleń, a przede wszystkim zaadaptowaniu ich do specyficznych uwarunkowań każdego miasta, przy wsparciu ekspertów BŚ oraz resortowych. **W ramach sieci transferu powstanie Podręcznik implementacji danego rozwiązania z rozdziałem dot. rekomendacji dla administracji centralnej (specyficzny rodzaj PU), a MID będą opisem dostosowania i wdrażania modelowego rozwiązania na gruncie lokalnym każdego miasta.** MID miasta-lidera może dotyczyć rozwinięcia swojej dobrej praktyki, jednak nie jest dla niego obowiązkowy. **Metodyka pracy sieci**

Indywidualne Spotkania Sieci (ISS) to główny typ wydarzeń w PIM3. Planowana jest organizacja nie więcej niż sześciu takich spotkań w trakcie trwania projektu dla każdej z Sieci. Ich głównym celem jest wymiana doświadczeń między miastami w ramach danej Sieci, pozyskanie wiedzy eksperckiej w obszarze tematycznym sieci oraz uzyskanie wsparcia członków sieci w pracach nad MID. Na ISS dyskutowane są kwestie dotyczące pożądaných systemowych ulepszeń (do uwzględnienia w PU). ISS oferują platformę do regularnych, bezpośrednich spotkań, możliwość interakcji między uczestnikami, a przez to wypracowania sieci kontaktów. ISS koncentrują się na uczestnikach danej Sieci i odbywają się co ok. 2-3 miesiące. **ISS z założenia mają charakter interaktywnych warsztatów oraz potencjalnych lokalnych wizyt studyjnych w wybranych miastach uczestniczących w PIM3.** Są one zaprojektowane jako spotkania dwudniowe, w czasie których część teoretyczna (warsztaty, prezentacje, dyskusje) przemieszana jest z elementami praktycznymi (prezentacja rozwiązań/wyzwań, jakie uczestniczące miasta wdrażają u siebie).

Spotkania sieci będą powiązane z zakładanymi celami projektu i będą dotyczyły (w porządku chronologicznym):

- ukierunkowania prac sieci,
- wymiany wiedzy i doświadczeń i wzajemnego uczenia,
- prac nad Miejskimi Inicjatywami Działania (np. wymiana wniosków, spostrzeżeń, efektów prac),
- wypracowania wkładów do Planu Ulepszeń/Podręcznika z implementacji danego rozwiązania - opis modelowej praktyki.

Inną formą spotkań w ramach PIM3 są **Wspólne Warsztaty Sieci (WWS)**, czyli wspólne spotkania trzech sieci. Celem WWS jest wyjście poza obręb tematyczny poszczególnych Sieci i zaprezentowanie treści, które mogą być przydatne wszystkim uczestnikom w pracach podczas PIM3 oraz planowaniu ich zrównoważonego rozwoju.

Celem zagranicznych wizyt studyjnych jest promowanie dobrych praktyk w tematyce danych Sieci.

Każda z Sieci będzie uczestniczyć w jednej takiej wizycie w wybranym kraju UE. Wizyty planowane są na pierwszą połowę okresu realizacji Projektu, ponieważ nabyta w ich czasie wiedza może być wartościowym źródłem inspiracji dla doprecyzowania tematyki MID i wpłynąć na proces tworzenia tego dokumentu. Cel wizyt zostanie określony na podstawie zakresu merytorycznego poszczególnych Sieci.

Pełny harmonogram spotkań przedstawiony jest w dalszej części Zasad.

OCZEKIWANIA WOBEC MIAST UCZESTNICZĄCYCH W PRACACH SIECI

PIM, jak sama nazwa wskazuje, jest inicjatywą dla miast i to one są jego głównym podmiotem. Z tego powodu to miasta odgrywają kluczową rolę w identyfikacji wyzwań związanych ze zrównoważonymi rozwojem. Kluczowe i niezbędne jest ich aktywne uczestnictwo poprzez dzielenie się własną wiedzą, szukanie rozwiązań u partnerów z poszczególnych Sieci oraz wykorzystywaniem wiedzy zdobywanej w trakcie PIM3.

Niezbędne zaangażowanie i oczekiwania wobec miast wchodzących w skład sieci:

1. nastawienie na **otwartość** w dzieleniu się własnymi doświadczeniami dobrymi i złymi oraz współpracę, postawa **aktywnego** uczestniczenia w procesie - czerpanie z sieci, ale także przekazywanie swojej wiedzy i doświadczenia;
2. wyznaczenie dwóch osób reprezentujących miasto posiadających doświadczenie (specjaliści) i wiedzę merytoryczną oraz mających wpływ na działania JST w zakresie tematycznym sieci - tworzących tzw. **miejski zespół projektowy**;
3. stały udział wyznaczonych przedstawicieli w pracach sieci (we wszystkich zaplanowanych wydarzeniach), w celu zachowania **ciągłości** prac;
4. współpraca po stronie miasta z odpowiednimi wydziałami/jednostkami oraz z partnerami zewnętrznymi istotnymi ze względu na zakres MID;
5. udział 1 osoby z miejskiego zespołu projektowego w zagranicznej wizycie studyjnej;
6. pokrycie kosztów przejazdu przedstawicieli miasta na miejsce krajowych spotkań związanych z pracami danej sieci tematycznej (koszty przejazdu tam i z powrotem); w przypadku wyjazdu zagranicznego kosztu przejazdu tam i z powrotem do miejsca rozpoczęcia/zakończenia podróży zagranicznej;
7. praca własna nad MID;
8. współpraca przy opracowaniu PU.

ZAGRANICZNE WIZYTY STUDYJNE

Podczas projektu, dla każdej z trzech sieci, zorganizowana zostanie 4-dniowa zagraniczna wizyta studyjna w jednym z krajów europejskich. Celem wizyt studyjnych jest bliższe poznanie i zrozumienie czynników sukcesu udanych realizacji/projektów w danym obszarze objętym tematyką poszczególnych sieci, oraz wymiana wiedzy i doświadczeń.

Wizyta studyjna każdej z sieci zostanie zaplanowana oddzielnie, uwzględniając zainteresowania i potrzeby poznawcze każdej z sieci. Za merytoryczne przygotowanie wizyt odpowiadają eksperci BŚ. Za organizację i logistykę wizyt odpowiadać będzie MFIPR.

Terminy i miejsca docelowe wizyt zostaną ustalone na późniejszym etapie projektu i podane do wiadomości uczestników w możliwie krótkim terminie od rozpoczęcia prac sieci.

Organizator pokrywa koszt udziału w zagranicznej wizycie studyjnej 1 przedstawiciela (członka zespołu projektowego zaangażowanego bezpośrednio w projekt PIM) każdego z miast uczestniczących w projekcie. Druga osoba z zespołu może wziąć udział w spotkaniu na koszt miasta. Językiem komunikacji w czasie wizyt studyjnych będzie język angielski, dlatego wymagany jest odpowiedni, komunikatywny poziom znajomości tego języka.

TERMINY I HARMONOGRAM DZIAŁAŃ/WYDARZEŃ

Wydarzenia zaplanowane w ramach projektu PIM3 odbędą się w wariantach stacjonarnym (nie przewiduje się innego wariantu niż stacjonarny dla zagranicznych wizyt studyjnych) lub hybrydowym (w zależności od sytuacji epidemiologicznej, adekwatnie do rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii). Dodatkowo, w zależności od potrzeb danej sieci możliwe będą również spotkania on-line.

Projekt będzie realizowany od marca 2024 r. do końca marca 2026 r. W tym okresie odbędą się:

1. Dwie konferencje (inaugurująca i warsztat oraz podsumowująca na koniec projektu),
2. Pięć niezależnych indywidualnych spotkań każdej z trzech sieci tematycznych (ISS),
3. Jeden wspólny warsztat trzech sieci (WSS) połączony z ISS,
4. Zagraniczna wizyta studyjna (oddzielna dla każdej sieci).

Zaplanowane wydarzenia mogą być łączone, by zoptymalizować czas i możliwie zwiększyć efektywność spotkań.

Wstępna propozycja harmonogramu spotkań w ramach projektu PIM3		
1.	Marzec 2024 r.	Konferencja inauguracyjna uruchomienie I PIM3 + warsztaty dla sieci
2.	Czerwiec 2024 r.	Indywidualne spotkania poszczególnych 3 sieci (I tura)
3.	Wrzesień 2024 r.	3 zagraniczne wizyty studyjne
5.	Grudzień 2024 r.	Indywidualne spotkania poszczególnych 3 sieci (II tura)
6.	Marzec 2025 r.	Indywidualne spotkania poszczególnych 3 sieci (III tura)
7.	Czerwiec/Lipiec 2025 r.	Indywidualne spotkania poszczególnych 3 sieci (IV tura)
8.	Wrzesień 2025 r.	Wspólne warsztaty trzech sieci + indywidualne spotkania 3 sieci (V tura)
9.	Październik/Listopad 2025 r.	PIM Alumni
10.	Grudzień 2025 r.	Indywidualne spotkania poszczególnych 3 sieci (VI tura)
11.	Marzec 2026 r.	Konferencja podsumowująca prace w ramach PIM 2024-2026

Harmonogram spotkań jest orientacyjny i może ulec nieznacznym zmianom.

ZARZĄDZANIE I KOORDYNACJA, W TYM KOSZTY I FINANSOWANIE PROJEKTU

ROLA MFIPR W PRZEDSIĘWZIĘCIU – ZARZĄDZAJĄCY I KOORDYNATOR

Inicjatorem i koordynatorem projektu PIM3 jest Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej – Departament Strategii, Wydział Polityki Miejskiej. Wydział Polityki Miejskiej pełni również rolę zarządzającego projektem oraz koordynuje działania podmiotów zaangażowanych we wdrożenie zaplanowanych działań. Adresem mailowym do kontaktu z organizatorem projektu jest: pim@mfi.gov.pl.

MFIPR zapewnia środki na funkcjonowanie sieci, w tym ekspertów tematycznych oraz wsparcie logistyczno-organizacyjne. Pracownicy MFIPR będą uczestniczyć w pracach sieci oraz wszystkich wydarzeniach zaplanowanych w ramach projektu. Ich zadaniem jest także rozpowszechnianie zdobytej wiedzy w ramach wszystkich działających sieci dla szerszego grona odbiorców oraz wykorzystanie sformułowanych w PU rekomendacji w szczególności przy wdrażaniu a następnie ewaluacji Krajowej Polityki Miejskiej 2030, ale też w pracach nad projektowaniem innych polityk sektorowych mających kluczowe znaczenie dla rozwoju miast. Umożliwi to zarówno udział przedstawicieli odpowiednich resortów w pracach sieci, ale także wykorzystanie wypracowanych rekomendacji w pracach Rady Wykonawczej KPM2030 powołanej do wdrażania KPM2030.

FINASOWANIE PROJEKTU

Projekt Partnerskiej Inicjatywy Miast jest finansowany z Programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2021-2027.

Wśród kosztów kwalifikowalnych projektu wymienić należy:

- koszty organizacji wydarzeń krajowych – konferencje, warsztaty, spotkania sieci (sala, catering, transport w trakcie wydarzenia, zakwaterowanie etc.),
- zagraniczne wizyty studyjne,
- praca ekspertów tematycznych,
- moderacja spotkań,
- promocja projektu,
- koszty ewentualnych dodatkowych ekspertów lub ekspertyz ad hoc (w zależności od potrzeb).

WSKAZANIE KOSZTÓW DO PONIESIENIA PRZEZ MIASTO

Miasta uczestniczące w projekcie pokrywają we własnym zakresie koszty dojazdu (oraz powrotu) swoich przedstawicieli na wszystkie zaplanowane w ramach projektu wydarzenia oraz do miejsca rozpoczęcia/zakończenia podróży zagranicznej w związku z uczestnictwem w zagranicznej wizycie studyjnej. W kontekście zagranicznej wizyty studyjnej miasto może pokryć koszty udziału w wizycie drugiej osoby z zespołu zaangażowanego bezpośrednio w projekt PIM.

Ubezpieczenia i wymogi wjazdowe

Miasta uczestniczące w projekcie biorą udział w spotkaniach PIM3 w ramach delegacji służbowych. MFiPR opłaca ubezpieczenie przedstawicieli miast biorących udział w zagranicznej wizycie studyjnej organizowanej w ramach PIM. MFiPR może zobowiązać osoby uczestniczące w zagranicznych wizytach studyjnych:

- do posiadania Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego (EKUZ), potwierdzającej prawo do bezpłatnego leczenia w innym państwie UE lub EFTA,
- do posiadania Unijnego Certyfikatu COVID-19 lub spełnienia obowiązujących wymogów przekraczania granic wybranych państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

NABÓR DO PARTNERSKIEJ INICJATYWY MIAST

KTO MOŻE WZIĄĆ UDZIAŁ W PRZEDSIĘWZIĘCIU

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej ogłosi nabór do udziału w PIM3 na swojej stronie internetowej. Zasady naboru miast zostaną zawarte w odrębnym dokumencie „**Regulamin naboru do Sieci tematycznych w ramach projektu Partnerska Inicjatywa Miast 3 (2024-2026 r.)**”. Do udziału w PIM3 mogą aplikować wszystkie miejscowości posiadające status miejski, miejskie obszary funkcjonalne działające w formach dostępnych w polskim prawie, jak i inne jednostki organizacyjne i pomocnicze działające w miastach, które mogą reprezentować miasto w zakresie danej tematyki sieci. Są to:

1. miasta na prawach powiatu,
2. gminy miejskie,

3. gminy miejsko-wiejskie,
4. związki międzygminne⁵,
5. związki powiatowo gminne⁶,
6. porozumienia międzygminne⁷,
7. stowarzyszenia gmin⁸,
8. GZM utworzony na mocy ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz. U. z 2022 r. poz. 2578),
9. jednostki organizacyjne gminy lub jej spółki, z zastrzeżeniem, że każdorazowo będzie badane czy danej jednostce/spółce zostały przekazane przez gminę kompetencje dotyczące obszaru tematycznego sieci, do której aplikuje,
10. dzielnica miasta stołecznego Warszawy⁹, z zastrzeżeniem, że każdorazowo będzie badane zostały jej przekazane kompetencje dotyczące obszaru tematycznego sieci, do której aplikuje.

Przy wyborze uczestników do poszczególnych sieci będą brane pod uwagę także następujące kwestie:

1. Preferencje podczas naboru będą miały miasta nowe, czyli takie, które nie uczestniczyły w PIM1 i PIM2;
2. Preferencje będą miały miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze należące do Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) zgodnie z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 – ich listę można pobrać ze strony <https://www.gov.pl/attachment/0179d436-5610-42e7-ab44-0337115e357c>;
3. Dobór miast do danej sieci powinien zapewniać spójność grupy/sieci pod względem tematycznym/problemowym;
4. Dobór miast do danej sieci powinien zapewniać wyrównanie potencjału sieci poprzez współpracę miast uczących się, jak i miast o większym doświadczeniu.

Zmiany uczestników sieci w trakcie trwania projektu

W przypadku rezygnacji miast wybranych w wyniku naboru w trakcie trwania projektu lub zaniechania przez nie udziału w spotkaniach (np. brak udziału w 2 pierwszych spotkaniach w ramach projektu) MFIPR może podjąć decyzję o uzupełnieniu sieci nowymi uczestnikami. Decyzja o zmianie uczestników jest zależna od etapu projektu, ponieważ musi uwzględniać skuteczną i sprawną realizację jego założeń.

Zmiany uczestników lub uzupełnienie sieci w trakcie trwania projektu mogą być dokonane:

- na podstawie listy rezerwowej stworzonej podczas naboru,
- w przypadku braku listy rezerwowej - na podstawie rekomendacji partnera merytorycznego projektu – Banku Światowego. Bank Światowy w swoich rekomendacjach uwzględni założenia i cele projektu oraz oceni dojrzałość miast i ich przygotowanie do sprawnej realizacji PIM3.

---

⁵ w rozumieniu art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572 i 1463)

⁶ w rozumieniu art. 72a ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526, z 2023 r. poz. 572)

⁷ o których mowa w art. 74 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572 i 1463)

⁸ w rozumieniu art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572 i 1463)

⁹ W rozumieniu ustawy z dnia 15 marca 2002 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy

Zmiany uczestników w trakcie trwania projektu akceptuje minister właściwy ds. rozwoju regionalnego.

ZAŁĄCZNIKI

1. Opis doświadczeń Żor – miasta lidera projektu w sieci Miasto dostępnych mieszkań.

SŁOWNICZEK:

PIM – Partnerska Inicjatywa Miast

PIM3 – Partnerska Inicjatywa Miast na lata 2024-2026 (trzecia edycja)

MID – Miejska Inicjatywa Działania

PU – Plan Ulepszeń

MFIPR – Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

ISS – indywidualne spotkania sieci

WWS – wspólne warsztaty trzech sieci

EUI - European Urban Initiative

URBACT – program europejskiej współpracy terytorialnej współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego 2021-2027; ułatwia dzielenie się wiedzą i dobrymi praktykami między miastami i innymi poziomami władzy rządowej i samorządowej w całej UE.

BŚ - Bank Światowy